

Faunabeheereenheid Fryslân

Rapportage

Overzomerende ganzen 2017

Periode: 1 februari t/m 31 oktober 2017

Stichting Faunabeheereenheid Fryslân
Swichumerdyk 3, 9088 AP Wirdum
info@faunabeheereenheid.frl

Auteur: Peter de Vries
Uitgifte: 11 mei 2018

Inhoudsopgave

1	Fryske Guozzenoanpak.....	1
1.1	Overzomerende ganzen	1
1.2	Ontheffingen voor overzomerende ganzen	2
2	Uitgifte machtigingen.....	4
3	Uitvoering FRS	5
3.1	Structuur van de ontheffingen	5
3.2	Controle op invoer en niet-invoer	5
3.3	Gebiedsgebonden machtigingen.....	6
4	Resultaten.....	7
4.1	Afschot.....	7
4.2	Legselbeperking.....	8
5	Conclusies en aanbevelingen	10

1 Fryske Guozzeoanpak

De kernpunten van de Fryske Guozzeoanpak zijn:

- Het instellen van foerageergebieden in de winter voor het opvangen van trekganzen;
- Schadereductie met 5-10% per jaar door het verjagen van ganzen naar deze foerageergebieden en
- Een sterke reductie van het aantal zomerganzen (standganzen)

De uitvoering van De Fryske Guozzeoanpak omvat een aantal maatregelen die in beginsel ingaan tegen een aantal verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Voor zover dit maatregelen betreffen die van invloed zijn op de stand van overzomerende ganzen (standganzen), is dit geregeld via ontheffingen. Voor zover dit maatregelen zijn die van invloed zijn op de opvang van overwinterende ganzen, is dit geregeld via een (provinciale) vrijstelling.

1.1 Overzomerende ganzen

Overzomerende ganzen zijn alle ganzen die in Nederland broeden en jongen grootbrengen. Vaak zijn deze ganzen ook in de winter al in Nederland aanwezig maar zijn zij na de winterperiode niet naar de broedgebieden in Noord-Europa vertrokken. Als overzomerende ganzen gelden in Fryslân de brandgans, de grauwe gans, de kolgans, de Canadese gans, de nijlgans en de (verwilderde) boerengans. Met name de rotgans kan soms tot het late voorjaar aanwezig blijven maar komt hier nooit tot broeden. Dat geldt ook voor de kleine rietgans en de taigarietgans. Deze soorten vallen daarom altijd onder de overwinterende ganzen (trekganzen). Het onderscheid tussen overzomerende en overwinterende ganzen is van belang in verband met het substantiële aandeel dat Fryslân vervult in de opvang van overwinterende ganzen en de zware internationale verplichting deze opvang daadwerkelijk te bieden.

Voor brandganzen, grauwe ganzen en kolganzen is vastgesteld dat hun aanwezigheid in het verleden heeft geleid tot significante schade aan landbouwgewassen. Vanwege de internationale verplichting deze ganzen in de winter opvang te bieden mogen deze soorten echter gedurende de overwinteringsperiode niet in het kader van schadebestrijding worden bejaagd. Zij worden daarom zoveel mogelijk in ganzenfoerageergebieden opgevangen en zonodig daarheen verjaagd, zonodig met ondersteunend afschot. In deze rapportage worden de termen 'bejaagd' en 'verjaagd' gebruikt omdat deze standaard worden gehanteerd in het Fauna RegistratieSysteem.

Ganzenfoerageergebieden zijn in Fryslân aangewezen van 1 november tot 1 april en in enkele gevallen tot 1 mei of 1 juni vanwege het langere verblijf van brandganzen en rotganzen zonder dat zij in die gebieden tot broeden komen.

Voor overzomerende ganzen geldt geen specifieke verplichting tot opvang en bestaat de mogelijkheid om schadebestrijding ook via bejaging uit te voeren. In Fryslân waren daarvoor in 2017 vier ontheffingen van kracht. Daarnaast was er de landelijke vrijstelling voor Canadese gans en waren de nijlgans en de (verwilderde) boerengans niet beschermd.

1.2 Ontheffingen voor overzomerende ganzen

In 2017 waren in Fryslân vier ontheffingen van kracht die betrekking hadden op overzomerende ganzen:

- 1 Ontheffing overzomerende grauwe gans 2014-2018
- 2 Ontheffing overzomerende brandgans 2015-2019
- 3 Ontheffing overzomerende kolgans 2015-2019
- 4 Ontheffing koppelvormende ganzen

De vigerende ontheffing Overzomerende grauwe gans dateert van 3 september 2013. Dit betreft de wijziging van de ontheffing Frl. 68.003.2010 die was verleend op 13 april 2010 en die was aangepast op 12 juni 2012. De wijziging van 3 september 2013 was noodzakelijk om de bestaande ontheffing in overeenstemming te brengen met het Ganzenakkoord en betrof de verlenging van de periode waarin schadebestrijding mogelijk is met de maanden oktober en maart.

De ontheffing heeft nog een looptijd tot 1 oktober 2018.

Tegelijk met de wijziging van de ontheffing voor de overzomerende grauwe gans zijn een aantal aanpassingen doorgevoerd in de ontheffingen voor de overzomerende brandgans en de overzomerende kolgans. Dit betrof aanpassingen om een betere afstemming te krijgen tussen de ontheffingsvoorwaarden voor de verschillende (overzomerende) ganzensoorten. Dit betrof;

- 1 het niet hoeven toepassen van preventieve maatregelen alvorens gebruik mag worden gemaakt van de betreffende ontheffing(en);
- 2 het synchroniseren van de dagelijkse openstelling voor afschot van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang;
- 3 het toestaan van kunstmatige lokmiddelen (uitgezonderd bandopnemers);
- 4 de mogelijkheid om machtigingen niet slechts aan grondgebruikers maar ook aan jachtaktehouders te mogen verlenen.

De vigerende ontheffing Overzomerende brandgans (Frl 68.006.2015) dateert van 26 februari 2015. Dit betreft de wijziging van de eerdere ontheffing die voor het laatst was aangepast op 3 september 2013. De wijziging betrof de periode van afschot en de werkgebieden van WBE's waarvoor de ontheffing geldt.

De ontheffing heeft nog een looptijd tot 1 november 2019

De vigerende ontheffing Overzomerende kolgans (Frl 68.007.2015) dateert eveneens van 26 februari 2015. Ook dit betreft de wijziging van de eerdere ontheffing die was aangepast op 3 september 2013, en ook deze wijziging betrof de periode van afschot en de werkgebieden van WBE's waarvoor de ontheffing geldt.

De ontheffing heeft nog een looptijd tot 1 november 2019.

De ontheffingen hebben alle drie betrekking op de artikelen 6, 11, 12 en 72, vijfde lid van de Flora- en faunawet en bieden de mogelijkheid van het doden van de betreffende ganzen met hagelgeweer of kogelbuks, het gebruik van kunstmatige lokmiddelen daarbij, en van het rapen, schudden, prikken of anderszins behandelen van eieren ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen.

De periode waarin legselbeperking mag plaatsvinden, is voor alle drie ontheffingen gelijk en loopt van 1 februari t/m 31 mei.

De perioden waarin afschot mag plaatsvinden, is verschillend. Voor brandgans en grauwe gans is dit van 1 maart t/m 31 oktober; voor kolgans van 1 juni tot 31 oktober.

De werkgebieden van de WBE's waarvoor de ontheffing geldt, en de gewassen waarop schade mag worden bestreden, verschillen eveneens voor de drie soorten. Een schematisch overzicht van de werkingsfeer van de ontheffingen voor overzomerende brandgans, grauwe gans en kolgans is weergegeven in figuur 1.

	Grauwe gans	Brandgans						Kolgans			
	alle gewassen	grasland	graszaad	granen	bieten	klaver	maïs	grasland	graszaad	granen	maïs
Aengwirden-Schoterland											
Ameland											
Beneden de Linde											
De Alde Slachte											
De Dongeradielen											
De Lauwers											
De Lytse Súdwesthoeke											
De Marne											
De Marren											
De Middelsee											
De Veenpolders											
Drachten e.o.											
It Bûtenfjild											
Jagersvereniging Gaasterlân e.o.											
Kuinder en Linde											
Midden-Ooststellingwerf											
Midden-Opsterland											
Om de Terpen											
Schiermonnikoog											
Skarsterlân e.o.											
Terschelling											
Tsjonger en AldDjip											
Tusken Waed en Stêd											
Tytsjerksteradiel-Súd											
Utingeradeel											
Zuid Oost Hoek											

Figuur 1: Werkingsfeer van de ontheffingen voor overzomerende brandgans, grauwe gans en kolgans met betrekking tot landbouwgewas en WBE

De vigerende ontheffing Koppelvormende ganzen (Frl 68.002.2015) dateert van 29 januari 2015. De ontheffing maakt het mogelijk om afschot te kunnen plegen op ganzen die in de late winter (februari) duidelijk aanstalten maken om in de zomerperiode ook in Nederland te blijven en hier te gaan broeden. Het gaat dan om ganzen die zich in tweetallen ophouden in of nabij potentiële broedgebieden en die zich zowel fysiek als qua gedrag afzonderen van andere ganzen.

De ontheffing voor koppelvormende ganzen geldt in de gehele provincie maar is beperkt tot de maand februari. In maart kan afschot van brandgans en grauwe gans plaatsvinden op basis van de ontheffingen voor respectievelijk overzomerende brandgans en overzomerende grauwe gans. De ontheffing heeft nog een looptijd tot (1 maart) 2019.

2 Uitgifte machtigingen

In 2017 zijn 2.987 machtigingen uitgegeven voor overzomerende ganzen. De verdeling over de verschillende ontheffingen en de vergelijking met voorgaande jaren is gegeven in tabel 1.

Tabel 1: Uitgegeven machtigingen voor de verschillende ontheffingen voor overzomerende ganzen

Ontheffing	2014	2015	2016	2017
Koppelvormende ganzen		26	41	1
Legselbeperking	70			
Overzomerende brandgans 2013	146			
Overzomerende brandgans 2014	88	3		
Overzomerende brandgans 2015-2019		850	792	970
Overzomerende grauwe gans 2013	1			
Overzomerende grauwe gans 2014-2018	1.021	1.281	1.132	1.264
Overzomerende kolgans 2014	695	4		
Overzomerende kolgans 2015-2019		581	714	752
Overzomerende ganzen Jan Durkspolder		2		
Totaal aantal machtigingen	2.021	2.747	2.679	2.987

Voor legselbeperking was er in 2014 nog een afzonderlijke ontheffing. Vanaf 2015 is legselbeperking opgenomen in de ontheffingen voor overzomerende ganzen.

De machtigingen voor de Jan Durkspolder betrof de éénmalige ontheffing voor het vangen en vergassen van ganzen op deze locatie in 2015.

De jaren 2015 t/m 2017, die beleidsmatig alle onder de Fryske Guozzenoanpak vallen, geven een tamelijk stabiel beeld van circa 1.200 machtigingen voor de grauwe gans, circa 850 voor de brandgans en van circa 700 voor de kolgans. Bij het lagere aantal voor de laatstgenoemde soort speelt een rol dat afschot slechts in de periode vanaf 1 juni tot 31 oktober mag plaatsvinden terwijl dat voor de beide andere soorten al vanaf 1 maart is toegestaan.

De ontheffing voor koppelvormers is – net als in 2015 en 2016 – nauwelijks gebruikt. Het vrij grote aantal machtigingen dat in 2015 en 2016 toch nog is verstrekt, is vooral veroorzaakt doordat grondgebruikers/uitvoerders op voorhand ‘alle’ beschikbare machtigingen aanvroegen. Voor de overzomerende ganzen gebeurt dat voor een belangrijk deel in februari. Omdat dan ook de ontheffing koppelvormers ‘open’ staat, wordt ook deze nog relatief vaak aangevraagd, hoewel de looptijd van de machtiging dan soms nog maar een week of enkele dagen betreft (namelijk de nog resterende periode in februari vanaf datum van afgifte). In 2017 zijn deze aanvragen niet meer door de FBE gehonoreerd.

Tabel 2 toont het aantal uitgegeven machtigingen in de verschillende maanden. De aanvragen voor brandgans en grauwe gans hebben hun piek (eind) februari/(begin) maart met een kleine ‘nagolf’ aan het einde van de zomer. Voor kolgans zijn beide pieken ongeveer even groot: In vergelijking met de uitgifte voor brandgans en grauwe gans is de eerste piek in februari/maart kleiner omdat pas vanaf 1 juni mag worden bejaagd. De tweede piek is groter om dit enigszins te compenseren maar treedt niet al in mei/juni op maar pas in (eind) september/(begin) oktober wanneer de eerste kolgenzen weer terugkomen uit de broedgebieden in Noord-Europa. Feitelijk zijn dit dan ‘overwinterende ganzen’.

Tabel 2: Uitgegeven machtigingen in 2017 voor overzomerende ganzen

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Koppelvormende ganzen	-	1									-	-
Overzomerende brandgans 2015-2019	-	453	315	89	18	7	21	11	34	22	-	-
Overzomerende grauwe gans 2014-2018	-	504	418	122	42	12	55	29	37	45	-	-
Overzomerende kolgans 2015-2019	-	65	166	6	13	22	220	51	113	96	-	-

3 Uitvoering FRS

3.1 Structuur van de ontheffingen

De ontheffingen voor overzomerende ganzen legitimeren zowel legselbeperking als afschot. Complicerend hierin is dat niet alleen de ontheffingsperioden voor beide maatregelen verschillen maar ook de gebruikersgroepen. Legselbeperking wordt vrijwel uitsluitend door de TBO's toegepast en zij moeten daarvoor de machtiging al vanaf 1 februari kunnen aanvragen. Afschot vindt vrijwel volledig plaats in het kader van schadebestrijding en gebeurt door jachtaktehouders die niet of nauwelijks betrokken zijn bij legselbeperking. Een aantal uit deze groep realiseert zich dan ook niet dat de ontheffing niet louter is bedoeld voor afschot en concluderen uit de openstelling van de machtigingaanvraag vanaf 1 februari ten onrechte dat ook afschot dan vanaf die datum is toegestaan. Voor brandgans en grauwe gans mag dit echter pas vanaf 1 maart en voor kolgans pas vanaf 1 juni.

Het verdient aanbeveling om legselbeperking en afschot na afloop van de huidige ontheffingen niet in eenzelfde ontheffing te regelen.

Ook de ontheffing koppelvormende ganzen leidt vaak tot verwarring. De indruk is dat veel uitvoerders in februari ter voorbereiding op het zomerseizoen machtigingen aanvragen voor 'alle' ontheffingen die ze mogelijk nodig denken te hebben. Omdat de ontheffingsperiode voor koppelvormende ganzen in februari van kracht is, wordt dan ook daarvoor een machtiging aangevraagd. Dit blijkt onder andere uit het grote aantal machtigingaanvragen die slechts één week tot enkele dagen voor het sluiten van de ontheffingstermijn wordt aangevraagd en waarvan later ook blijkt dat ze nooit zijn gebruikt.

De ontheffing koppelvormende ganzen is in haar motivering enigszins ambivalent ten aanzien de doelgroepen. Enerzijds suggereert zij de wenselijkheid van een gezamenlijk en gestructureerd gebruik door TBO's en ook WBE's. Anderzijds is toch ook uitgifte aan individuele uitvoerders mogelijk.

Het verdient aanbeveling om afschot van koppelvormers op te nemen in een gezamenlijk ontheffing met legselbeperking. Beide acties vragen coördinatie en worden – momenteel – vrijwel uitsluitend door TBO's uitgevoerd.

3.2 Controle op invoer en niet-invoer

Controle op onjuiste invoer gebeurt niet systematisch. Fouten in registratie vallen soms op bij rapportage. In deze rapportage is 'achteraf' een correctie aangebracht voor onjuiste invoer. Het betreft 4 registraties waarop afschot is gerapporteerd van in totaal 2.575 kolgans die bij navraag inderdaad onjuist bleken. De belangrijkste reden van verkeerde registratie is het vermelden van waargenomen aantallen als afschot.

Controle op het niet-invoeren van gegevens is in principe niet mogelijk. Uitgangspunt is dat uitvoerders en grondgebruikers alle relevante gegevens invoeren. Wanneer machtigingen worden geschorst, betekent dat ook niet dat er gegevens ontbreken maar dat er geen terugkoppeling heeft plaatsgevonden. Het schorsen van machtigingen gebeurt met name ook in perioden waarin er weinig activiteiten plaatsvinden en er dus niets of zeer weinig te registreren valt. Juist dan wordt registratie vaak vergeten.

3.3 Gebiedsgebonden machtigingen

FRS is vooral gericht op gebruik voor jacht en schadebestrijding door jachthouders en uitvoerders. Voor gebruik door TBO's is FRS niet specifiek ingericht. Voor hen is de registratie in FRS dan ook niet geïntegreerd in hun beheersysteem waardoor overzicht – zowel voor de TBO's zelf als voor de FBE – ontbreekt. In 2017 zijn bij wijze van pilot voor het district Súdwest van SBB gebiedsgebonden machtigingen afgegeven voor legselbeperking. Voor elk van 15 beheersgebieden zijn afzonderlijke (gebiedsgebonden) machtigingen verstrekt waarop alle acties binnen het gebied konden worden geregistreerd. In eerdere jaren waren dit perceelsgebonden machtigingen die echter niet overeenkwamen met de beheersgebieden. Soms omdat zij slechts een deel daarvan besloegen en waardoor er soms meerdere machtigingen nodig waren. Vaak doordat zij een wisselende combinatie van verschillende terreinen betroffen, soms verspreid over de gehele provincie. Bovendien waren dan ook de machtigingsgebieden voor de verschillende ganzensoorten nog eens verschillend.

De uitgifte van gebiedsgebonden machtigingen vraagt meer tijd dan de uitgifte van perceelsgebonden machtigingen. Daar staat tegenover dat de registratie van gegevens door de uitvoerders gemakkelijker is en bovenal overzichtelijker. De benodigde machtiging kan veel sneller – op gebiedsnaam – worden opgezocht en bij rapportage bestaat direct een overzicht op het niveau van het beheersgebied.

De uitgifte van gebiedsgebonden machtiging is inmiddels – voor 2018 – ook doorgevoerd voor de overige districten van SBB, voor It Fryske Gea en voor Natuurmonumenten.

4 Resultaten

4.1 Afschot

Het aantal acties dat is uitgevoerd ter bestrijding van landbouwschade en die zijn gemeld op een machtiging voor één van de ontheffingen voor overzomerende ganzen, is vermeld in tabel 3. Bejaagd behoeft in dit geval niet altijd te betekenen dat uitsluitend bejaagd is op de in de betreffende ontheffing genoemde ganzen. Het kunnen ook bejagingsacties zijn op andere, niet-beschermde of (landelijk) vrijgestelde soorten en jacht. Het melden van dergelijk afschot op de machtiging voor de ontheffing houdt dan verband met de eventuele aanvraag voor tegemoetkoming in de schade en de plicht om via registratie aantoonbaar te maken dat voldoende inspanning is gepleegd om schade te voorkomen.

Tabel 3: Aantal en aard van acties ter bestrijding van landbouwschade door overzomerende ganzen

	2014	2015	2016	2017
Camouflagenetten	2	1	1	4
Elektronische geluidsgolven		3	1	1
Flitsmolens	12	60	10	32
Geweer (als akoestisch middel)	1.042	1.653	1.886	1.828
Knalapparaat	15	10	12	6
Landbouwvoertuigen	753	763	695	691
Nabootsing roofvogel	2	1		
Nestreductie	103	95	142	158
Schriklint/koord	24	2	2	4
Stokken met linten / vlaggen	25	23	20	25
Vangkooi	5	3		25
Verjaging overig	4.218	5.420	4.759	4.154
Vlaggen	46	24	18	18
Vogelafweerpistool	269	536	129	123
Vogelverschrikkers	26	12	4	6
Andere maatregelen	1.065	1.553	1.230	1.430
Bejaagd	12.438	16.178	14.832	15.765
Totaal	20.045	26.337	23.741	24.270

Bejaging is veruit de meest toegepaste methode ter bestrijding van landbouwschade. Andere methoden nemen samen minder dan de helft van het aantal acties voor hun rekening.

Het afschot dat onder de verschillende ontheffingen vanaf 2014 heeft plaatsgevonden, is vermeld in tabel 4. Tabel 4 toont dat afschot ten behoeve van de bestrijding van landbouwschade door overzomerende ganzen voornamelijk plaatsvindt op basis van de ontheffing voor de overzomerende grauwe gans (bijna 70%). Dit relatieve aandeel is in 2017 hoger dan in voorgaande jaren.

Tabel 4: Afschot van overzomerende ganzen

	2014	2015	2016	2017
Koppelvormers		127	66	0
Overzomerende brandgans 2014	697			
Overzomerende brandgans 2015-2019		6.239	7576	5.736
Overzomerende grauwe gans 2014-2018	18.307	20.233	21.127	17.549
Overzomerende kolgans 2014	7.257			
Overzomerende kolgans 2015-2019		10.159	7.676	1.983
Totaal	26.340	36.758	36.445	25.268

De geschoten aantallen brandgansen, grauwe ganzen en kolgansen per maand zijn vermeld in de tabellen 5a t/m 5c. Tabel 5d geeft de gesommeerde aantallen voor (verwilderde) boerengans, Canadese gans, Indische gans en nijlgans.

Tabel 5a: Afschot brandgans

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	tot
2013										196			196
2014						10	16	23	11	790			850
2015			1.613	1.529	507	170	108	116	138	1.706			5.887
2016	5	9	1.866	2.099	518	98	96	110	609	1.903			7.313
2017		5	1.847	1.868	831	186	61	124	133	768			5.823

Tabel 5b: Afschot grauwe gans

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	tot
2013										748	7		755
2014		8	499	1.463	1.936	1.376	2.822	2.616	2.067	4.363			17.150
2015		103	2.367	2.209	1.853	1.821	2.867	2.408	1.970	3.896			19.494
2016	9	82	2.478	2.528	1.714	1.658	2.873	2.051	2.899	3.931			20.223
2017		15	2.829	2.521	2.218	1.179	2.856	1.865	1.851	2.030			17.364

Tabel 5c: Afschot kolgans

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	tot
2013										3.186			3.186
2014		4	169	117	87	44	54	37	117	6.554			7.183
2015		1	2				5	14	48	10.210			10.280
2016		2	38	4	7	13	27	45	322	7.134			7.592
2017		6	21	2	4	3	37	58	75	1.773			1.979

Tabel 5d: Overige ganzen

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	tot
2013										5			5
2014			12	24	71	34	59	77	96	74	4		451
2015		45	81	110	52	51	21	36	31	52			479
2016		28	64	69	27	41	45	55	42	122			493
2017		1	62	13	26								102

In 2017 zijn beduidend minder ganzen geschoten op basis van de ontheffingen voor overzomerende ganzen. Voor brandgans en grauwe gans passen de lagere aantallen nog wel binnen de variatie van de voorgaande jaren (2014 t/m 2016). Zij liggen vrijwel op het niveau van 2014. Voor kolgans is er echter een zeer sterke terugval tot 20 à 25% van de voorgaande jaren.

4.2 Legselbeperking

In 2017 heeft een grootschalige reconstructie plaatsgevonden van de rotonde bij Joure. Om vertraging in werkzaamheden te voorkomen door eventueel broedende ganzen is door RWS een machtiging aangevraagd om legselreductie te mogen uitvoeren. In totaal zijn hierbij in 30 nesten 176 eieren geprikt.

Door de TBO's zijn de aantallen verstoorte nesten en geprikte eieren bijgehouden maar is de registratie in FRS niet volledig geweest. Dit was overigens in voorgaande jaren ook niet altijd het geval. In 2017 deed het probleem zich echter meer voor vanwege personele wisselingen. Met de uitgifte van gebiedsgebonden machtigingen en meer duidelijkheid over bevoegdheden en verantwoordelijkheden lijkt dit – nu in 2018 – beter te verlopen. De gegevens van 2017 zijn in hoofdzaak gebaseerd op de door de TBO's aangeleverde gegevens.

Tabel 6: Legselreductie van overzomerende ganzen 2017 (eieren)

	Brandgans	Grauwe gans	Kolgans	Canadese gans	Nijlgans	Totaal
Nestreductie Rotonde Joure		176				176
Overzomerende brandgans 2015-2019	37					37
Overzomerende grauwe gans 2014-2018	50	10.673		62	91	10.876
Overzomerende kolgans 2015-2019						0
SBB Súdwest Fryslân		5.373	112		23	5.575
Overig niet in FRS	265	29.784		459	68	30.894
Totaal	352	46.006	112	521	567	47.558

De resultaten m.b.t. legselreductie zijn vermeld in tabel 6. In de tabellen 7a en 7b zijn uitsplitsingen gegeven voor de aandelen van de verschillende organisaties (TBO's en RWS) en voor de verschillende beheersgebieden van SBB. Een uitsplitsing als voor SBB zal met de gebiedsgebonden machtigingen vanaf 2018 ook mogelijk zijn voor IFG en NM.

Tabel 7a: Legselreductie (eieren) per organisatie 2017

Organisatie	Brandgans	Grauwe gans	Kolgans	Canadese gans	Nijlgans	Totaal
It Fryske Gea	87	13.756		129	114	14.086
Natuurmonumenten		1.717				1.717
SBB	265	30.357	112	392	453	31.579
RWS		176				176
Totaal	352	46.006	112	521	567	47.558

Tabel 7b: Legselreductie (eieren) uitsplitsing SBB 2017

District	Beheersgebied	Brandgans	Grauwe gans	Kolgans	Canadese gans	Nijlgans	Totaal
Noard	Broekpolder		501				501
	De Leyen		222				222
	Houtwiel		1123				1123
	Marpolders		381				381
	Trynwalden		27				27
	Twijzelmieden		193				193
Súdeast	Brandemeer e.o.		890		10	13	913
	De Deelen	265	16746		9	5	17025
	Diverse terreinen		1336				1336
	Rottige Meenthe		2730		306	412	3448
	Tussenlinde		615				615
Súdwest	Fluessen		124				124
	Grutte Brekken		10				10
	Lytse Marren		328				328
	Nijlân		10				10
	Snitsermar		3391	26	9	10	3436
	Swin		87				87
	Terkaplesterpuollen		579	86	21		686
	Tsjûkemar		103				103
	Wikel-Sondel		38				38
Wite en Swarte Brekken		703		37	13	753	
Terschelling	Terschelling		220				220
Totaal		265	30.357	112	392	453	31.579

Vergelijking van de tabellen 4 en 6 geeft aan dat het aantal geprikte eieren bijna twee maal groter is dan het aantal geschoten overzomerende ganzen. De aantallen voor afschot en eieren zijn niet één-op-één vergelijkbaar maar duidelijk is dat de TBO's een groot aandeel leveren in het inperken van de totale populatie overzomerende ganzen.

5 Conclusies en aanbevelingen

Uitgifte van machtigingen

Het aantal uitgegeven machtigingen voor overzomerende (en koppelvormende) ganzen bedroeg 2.987. Dit aantal ligt in eenzelfde orde grootte als voorgaande jaren. Het aantal is echter ook zodanig groot dat het ten koste gaat van de overzichtelijkheid. Dat geldt zowel voor uitvoerders als voor de FBE. De uitvoerder vergeet gemakkelijk om machtigingen die tijdelijk niet worden gebruikt op inactief te stellen en loopt daarmee het risico dat zijn machtigingen worden geschorst.

Aanbevolen wordt om na te gaan in hoeverre het gebruik van algemene machtigingen ook voor schadebestrijding kan worden gestimuleerd en de uitgifte van eenzelfde machtiging voor hetzelfde perceel aan verschillende uitvoerders kan worden tegengegaan.

Er is slechts 1 machtiging uitgegeven voor de ontheffing koppelvormende ganzen. Dit veel kleinere aantal dan eerdere jaren is veroorzaakt doordat de FBE geen machtigingen meer heeft uitgegeven aan individuele uitvoerders maar deze alleen beschikbaar heeft gesteld aan TBO's. Dit is ook meer in lijn met de intentie van de ontheffing (planmatigheid).

De registratie van legselbeperking in FRS is onvolledig geweest. Desalniettemin waren de aantallen geprikte eieren wel bekend bij de TBO's. Deze aantallen zijn in deze rapportage verwerkt. Voor het district Súdwest Fryslân van SBB is in 2017 geëxperimenteerd met de uitgifte van gebiedsgebonden machtigingen. Hiermee lijken de registratieproblemen m.b.t. legselreductie goed te kunnen worden opgelost. In 2018 is deze werkwijze dan ook algemeen in gang gezet voor alle TBO's.

Structuur van de ontheffingen

De combinatie van legselbeperking en afschot in dezelfde ontheffing is ongelukkig omdat zowel de ontheffingsperioden als de gebruikersgroep van beide maatregelen verschillen. Dit werkt onbewust onrechtmatig gebruik in de hand. Aanbevolen wordt om bij nieuwe ontheffingen legselbeperking en afschot te scheiden in verschillende ontheffingen.

Bestrijdingsacties, afschot en legselreductie

In 2017 zijn 24.270 bestrijdingsacties uitgevoerd om schade door overzomerende ganzen te voorkomen of te verminderen. Daarvan waren er 15.765 bejagingsacties (circa 65%). Dit ligt in dezelfde orde grootte als in 2016

Ter bestrijding van landbouwschade zijn in 2017 25.268 ganzen geschoten. Daarvan bestond circa 68% uit grauwe ganzen (17.549), circa 23% uit brandganzen (5.736) en circa 8% uit kolganzen (1.983). Het totale aantal geschoten ganzen bedraagt circa één-derde minder dan in 2016. In het bijzonder zijn veel minder kolganzen geschoten (ruim drie-kwart minder).

Door acties in het kader van legselreductie zijn 47.558 eieren geprikt waarvan circa 97% van grauwe gans.